

Tylko z pojednania wyłoni się wspólnota ludów w solidarności, wolności, sprawiedliwości i pokoju [...] Wyciągnijmy rękę do naszych wczorajszych wrogów, nie tylko po to, by się z nimi pojednać, lecz po to, by wspólnie budować Europę jutra.

Robert Schuman

W tym roku mija 15. rocznica wejścia Polski do Unii Europejskiej. Wystawa „Ojcowie Założyciele UE” przypomina, iż Unia Europejska powstała z różnych dążeń i z różnych potrzeb, że jest tworem dynamicznym, strukturą stale się rozwijającą. Czasem nie pamiętamy, ile zmieniło się w ciągu tych piętnastu lat wokół nas i w nas samych. Pewne rozwiązania wydają się już oczywiste, a zdobycze i zmiany w rozlicznych dziedzinach stały się codziennością. Równocześnie mierzymy się z wyzwaniami, przed którymi stoi obecnie Unia Europejska, w której przecież od zarania powstania Zjednoczonej Europy pojawiały się problemy, ścierały się myśli i przeciwstawne idee.

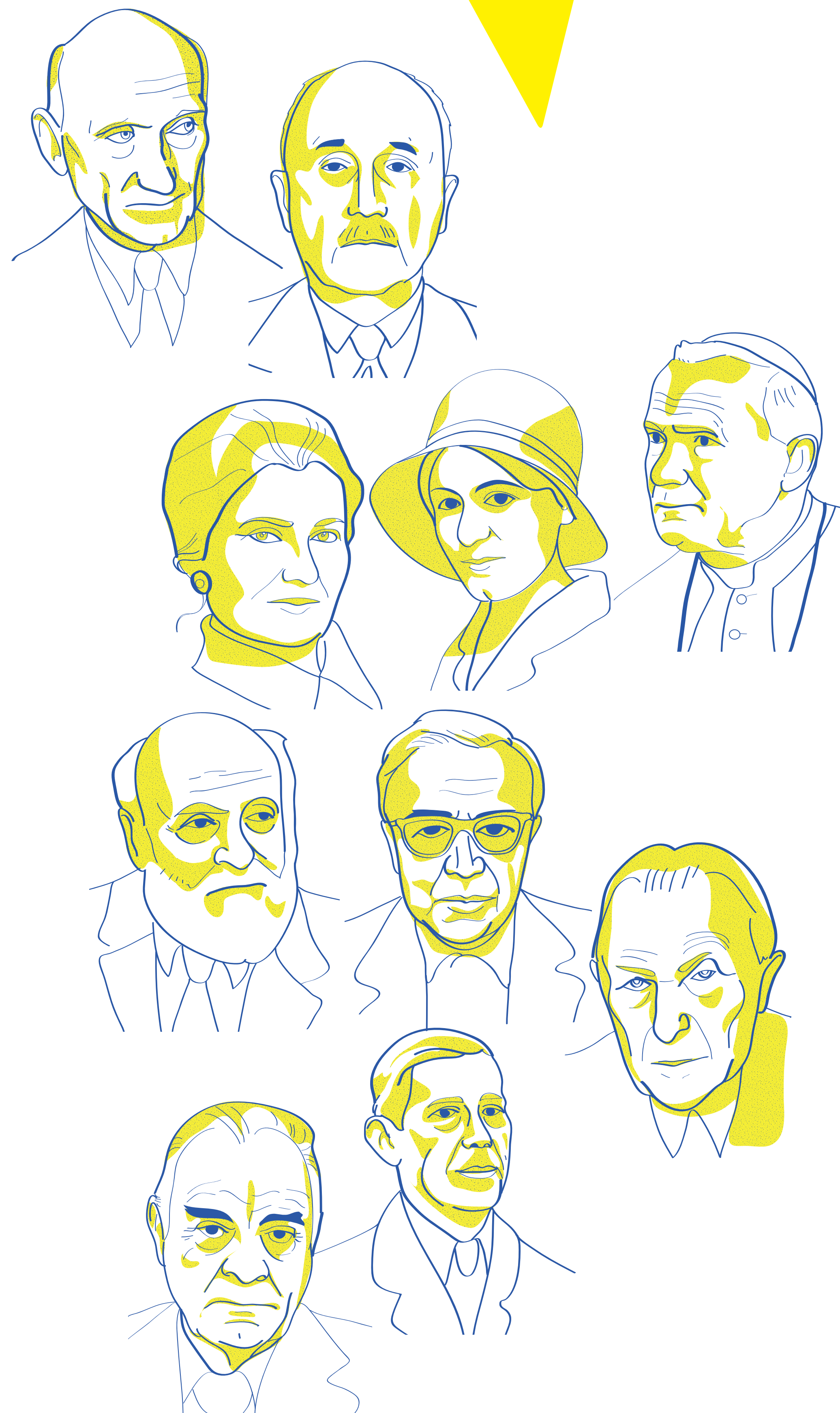
Wystawa „Ojcowie Założyciele UE” jest integralną częścią obchodów 15. rocznicy wejścia Polski do UE, zainicjowanych przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, za realizację których odpowiada Pełnomocnik do spraw wydarzeń kulturalnych związanych z obchodami 15. rocznicy wejścia Polski do Unii Europejskiej dr hab. Rafał Wiśniewski, prof. UKSW, Dyrektor Narodowego Centrum Kultury.

Only through reconciliation will a community of peoples emerge in solidarity, freedom, justice, and peace [...] Let us hold out our hand to our enemies of yesterday, not simply in order to forgive them, but to build tomorrow's Europe together

Robert Schuman

This year marks the 15th anniversary of Poland's accession to the European Union. The exhibition entitled “On the Founding Fathers of the EU” reminds us that the European Union emerged from different aspirations and different needs, that it is a dynamic entity, a constantly developing structure. We sometimes forget how much has changed over these 15 years, both around and within us. Certain solutions seem obvious now and the advances and innovations in manifold fields have become part of our daily lives. On the other hand, we address the current challenges faced by the European Union – after all, ever since the dawn of United Europe, it has witnessed various problems, clashing thoughts, and opposing ideas.

The exhibition “On the Founding Fathers of the EU” is an integral part of the celebration of the 15th anniversary of Poland's accession to the EU initiated by the Minister of Culture and National Heritage. The Plenipotentiary for cultural events related to the celebration of the 15th anniversary of Poland's accession to the European Union, dr hab. Rafał Wiśniewski (PhD, doctor habilitatus), Professor at the Cardinal Wyszyński University in Warsaw, Director of the National Centre for Culture, is responsible for the organisation of these events.

Organizator/Organizer:

Narodowe Centrum Kultury

Tekst/Text: dr hab. Michał Łuczewski, Centrum Myśli Jana Pawła II

Projekt graficzny/Graphic design: Handsome Studio

Anna Stefańska, Dorota Skalska-Stefańska, Maciej Stefański

Tłumaczenie/Translation: Anna Mirek, Lenguana

Koordynator wystawy/Exhibition coordinator:

Agnieszka Bebliwska Bednarkiewicz, Narodowe Centrum Kultury

na podstawie zdjęć/ based on photos from:
Konrad Adenauer/ Robert Schuman/ Altiero Spinelli/ Jean Monnet/ Simon Veil/ Jan Paweł II © Unia Europejska,
Józef Retinger © Narodowe Archiwum Cyfrowe, Denis de Rougemont © East News, Edith Stein © Wikimedia commons

Każde wielkie wydarzenie historyczne zaczęło się jako utopia a kończyło się jako rzeczywistość.

Richard N. Coudenhove-Kalergi

W 1945 roku Europa była w gruzach. Można ją było odbudować albo zbudować od nowa. Była kontynentem, który czekał na ideę. Była ideą, która czekała na zrealizowanie.

Z więzień, z wygnania, z gabinetów politycznych wyszli matki i ojcowie – założyciele. W tym wielkim procesie zjednoczyli się myśliciele, politycy i biurokraci, katolicy, protestanci, ateści, masoni, Żydzi, Polacy, Rosjanie, Niemcy, Włosi, Holendrzy, Belgowie, Luksemburczycy i Francuzi. Mężczyźni i kobiety. Europejczycy. Nie był to proces spokojny. Była to walka: państw, narodów, gospodarek i idei. Była to też walka duchowa.

Z tych zmagania wyłaniały się trzy strategie tworzenia Europy. Nowa jedność mogła oprzeć się na powrocie do utraconych źródeł Europy, do chrześcijaństwa z jego zasadą miłości, solidarności i przebaczenia. Europa miała stać się nowym Kościołem, który w centrum stawia osobę. Druga strategia polegała na odcięciu się od przeszłości – na permanentnej rewolucji. Skoro Europa została rozerwana przez wojny, jej źródła musiały być zatrute – trzeba było zatem znaleźć nowe źródła. Europa miała więc stać się Superpaństwem: Państwem Uniwersalnym i Homogenicznym. Trzecia strategia polegała na żmudnej pracy prawników, ekonomistów, szarych eminencji, postaci drugiego i trzeciego planu, którzy często wywierają większy wpływ niż porywające idee. Ich Europa była Europą Wysokiej Władzy.

Europa powstała na niewyobrażalnej ofercie, męce ciała, zatruceniu ludów. Miliony osób, które pochłonęła wojna i dwa totalitaryzmy, chciały po prostu żyć. Ale to właśnie dopiero na ich tragicznej i nigdy niepowetowanej śmierci Europa mogła wreszcie powstać.

Every great historical event began as a utopia and ended as a reality.

Richard N. Coudenhove-Kalergi

In 1945, Europe was in ruins. Europe could be rebuilt or built anew. Europe was a continent waiting for an idea. Europe was an idea waiting to become reality.

From prisons, from exile, from political cabinets out came the founding mothers and fathers. This great process united thinkers, politicians and bureaucrats, Catholics, Protestants, atheists, Masons, Jews, Poles, Russians, Germans, Italians, the Dutch, Belgians, Luxembourgers, and the French. Men and women. Europeans. It was not a peaceful process. It was a struggle between countries, nations, economies, and ideas. It was also a spiritual struggle.

Three strategies for the foundation of Europe emerged from these efforts. The new unity could be based on the return to the lost roots of Europe, to Christianity with its principles of love, solidarity, and forgiveness. Europe was to become a new Church which puts the human at its core. The second strategy consisted in leaving the past behind – a permanent revolution. Since Europe was torn apart by wars, its roots must have been poisoned – so new roots had to be found.

Europe was to become a Superstate: a Universal and Homogeneous State. The third strategy involved painstaking work of lawyers, economists, grey eminences, those working in the foreground and in the background, who often had more influence than any of the inspiring ideas. Their Europe was the High Authority Europe. Europe was founded on inconceivable sacrifice, agony of bodies, perdition of peoples. Millions of people claimed by the war and two totalitarian systems simply wanted to live. But it was only on their tragic death, an irreparable loss, that Europe could finally be founded.

Robert Schuman (1886-1963)

Antychrześcijańska demokracja byłaby karykaturą, która popadłaby w tyranie lub anarchię.

Nie chciał być świętym Europy, chciał żeby to Europa była święta. Biskup zabronił mu wstąpić do zakonu, bo dla świata miał zrobić więcej działając w świecie. Jego habitem stał się garnitur. Ci, którzy go znali, widzieli „że to minister, który modli się jak mnich” i że kiedy wkłada rękę do kieszeni, ścisła różaniec.

Luksemburczyk z urodzenia, Niemiec z pierwszego obywatelstwa i Francuz z wyboru. Podczas wojny przewidział przegraną III Rzeszy i wzywał Francuzów, żeby nie żywili urazy do swych prześladowców, przewidział też, że w przyszłości narody Europy Wschodniej „zwrócą się do nas z zamiarem akcesu i z prośbą o wsparcie nie tylko moralne”. Ale dwa tygodnie przed ogłoszeniem „planu Schumana”, nie wiedział, że w ogóle istnieje jakiś plan, że dzień 9 maja 1950 roku zostanie uznany za początek procesu zjednoczenia kontynentu.

Autor planu, Jean Monnet, działał w konspiracji. Za plecami premiera Francji kontaktował się przez pośrednika z Schumanem, który piastował wtedy stanowisko ministra spraw zagranicznych. Ten od razu plan poparł i zdobył dla niego Adenauera i Amerykanów, a także kilku ministrów. Dziennikarze, którzy wysłuchali deklaracji Schumana o rozpoczęciu budowy Federacji Europejskiej, byli równie zdumieni, co premier jego rządu. „Ale przecież to jest skok w nieznanne”. „Tak, to jest skok w nieznanne”.

* Kiedy Schuman przedstawił plan zjednoczenia Europy, który rozpocznie się od powiązania interesów gospodarczych „odwiecznych wrogów” Francji i Niemiec → Jean Monnet zapewniał dziennikarzy, że „to nie jest żart”.

An anti-Christian democracy would be a caricature which would end in tyranny or anarchy.

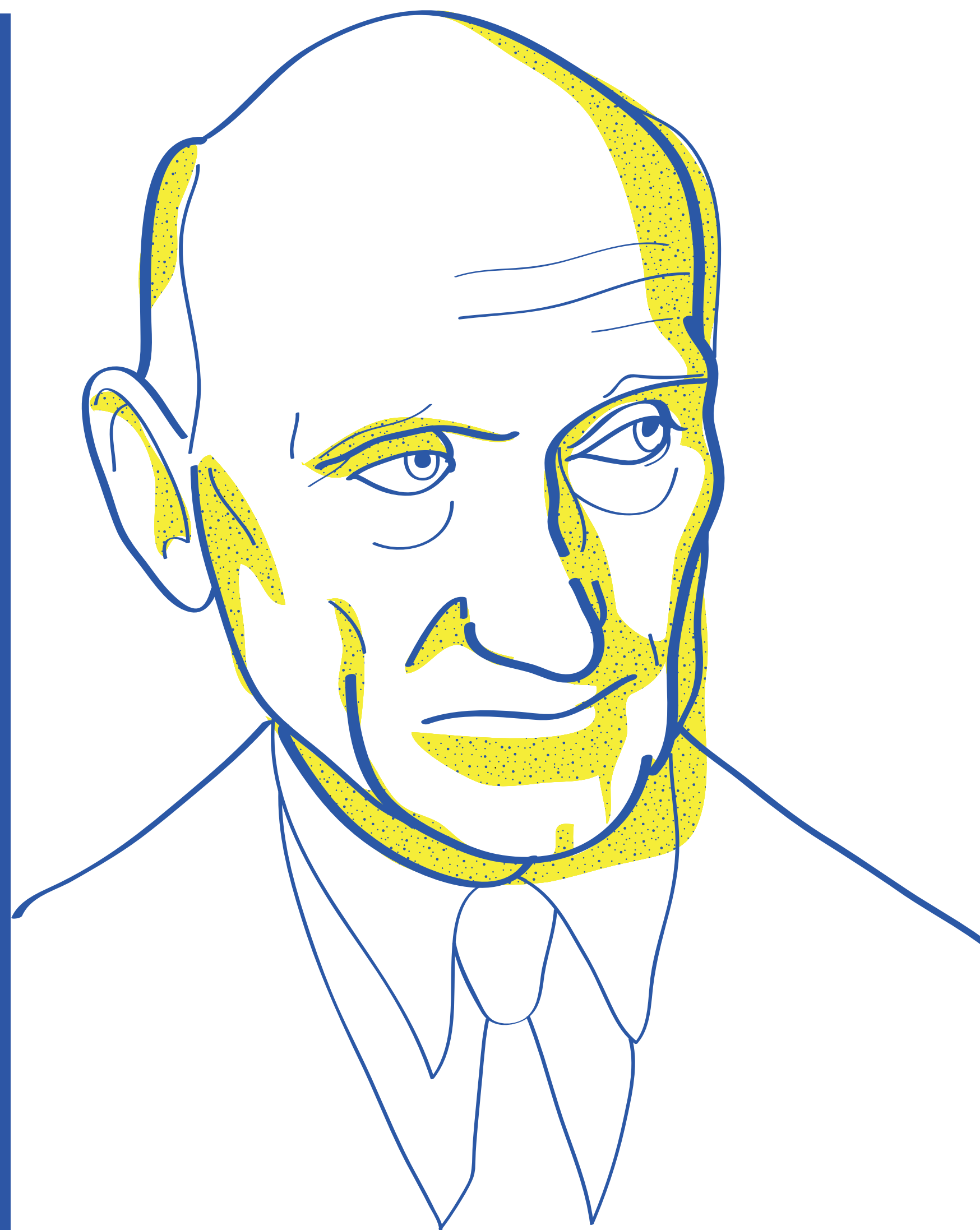
He did not want to be a holy saint of Europe, he wanted Europe to be holy. A bishop forbade him to join a religious order, as he was to do more for the world by being active in the world. A suit became his habit. Those who knew him knew that he was “a minister who prays like a monk” and that when he put his hand in his pocket, he would hold a rosary.

A Luxembourger by birth, a German by first citizenship, and a Frenchman by choice. During the war, he predicted the defeat of the Third Reich and appealed to the French not to harbour a grudge against their persecutors. He also predicted that in the future, the nations of Eastern Europe would “turn to us with the intention of accession and a request for more than just moral support”. But two weeks before announcing the “Schuman Plan”, he had no idea that there was any kind of plan and that the day of 9 May 1950 would be considered as the beginning of the process of unification of the continent.

The author of the plan, Jean Monnet, acted in conspiracy. Behind the Prime Minister of France’s back, he contacted Schuman – who was the Minister of Foreign Affairs at the time – via an intermediary. Schuman immediately backed up the plan and won Adenauer and the Americans, as well as several ministers over to the cause. Journalists who listened to Schuman’s declaration on the initiation of the process of building the European Federation were just as amazed as the Prime Minister of his government. “But it is a leap into the unknown.” “Yes, it is indeed a leap into the unknown.”

* When Schuman presented his plan for the unification of Europe, which would begin with combining the economic interests of “sworn enemies”, France and Germany → Jean Monnet assured the journalists that “this was not a joke”.

Robert Schuman

Konrad Adenauer

Konrad Adenauer (1876-1967)

Historia ostatnich kilku stuleci wyraźnie przeciw pokazała, że tylko przestrzeganie zasad chrześcijańskich może uchronić ludzkość przed nawrotem najgorszego barbarzyństwa, a zwłaszcza – przed samozagładą.

„Pan jest przestępcą, panie Adenauer.” Konrad Adenauer, od szesnastu lat wszechmocny burmistrz Kolonii, nie docenił nazistów. Wydawało mu się, że będzie można jakoś ukierunkować ich niszczycielską siłę, ale ona skupiła się na nim. Odwołano go z urzędu, a następnie skonfiskowano jego majątek i pensję. Z siódmką dzieci na utrzymaniu znalazł się w nędzy. Podczas wojny ukrywał się, ale torturowana żona zdradziła miejsce jego pobytu. Tylko dzięki interwencji syna, żołnierza Wehrmachtu, udało mu się uniknąć śmierci.

Pięć lat po cudownym ocaleniu został kanclerzem Niemiec. Rozpoczął od budowy społecznej gospodarki rynkowej, a zakończył na cudzie gospodarczym. Ponieważ ze Wschodu – z Prus i Rosji – przyszła klęska Niemiec, zwrócił je ostatecznie na Zachód: „Jako jedyny niemiecki kanclerz przedkładał jedność Europy nad zjednoczenie własnej Ojczyzny”.

* Generał de Gaulle nie życzył sobie, żeby Konrad Adenauer przyjechał na pogrzeb → Roberta Schumana, gdyż reprezentowali oni wizję Europy federalistycznej, która miała zagrażać przewodniej roli Francji.

The history of the last several centuries has clearly shown us that only by following the principles of Christianity can humankind be saved from the return of the worst barbarity, and in particular – from self-annihilation.

“You are a criminal, Mr Adenauer.” Konrad Adenauer, the almighty mayor of Cologne for sixteen years at the time, underestimated the power of the Nazi. It seemed to him that it would be possible to somehow give direction to their destructive force, but it focused on him. He was dismissed from office, his property and salary was confiscated. With seven children to support, he tumbled into poverty. During the war, he went into hiding, but under torture, his wife gave away his hiding place. It was only thanks to an intervention of his son, a Wehrmacht soldier, that he managed to avoid death.

Five years after his miraculous escape, he became the Chancellor of Germany. He started by building the social market economy and ended up with an economic miracle. Because from the East – Prussia and Russia – came the defeat of Germany, he ultimately turned to the West: “As the only German Chancellor, I put the unity of Europe above the reunification of my Homeland”.

* General de Gaulle did not want Konrad Adenauer to come to → Robert Schuman’s funeral, as they represented a vision of federalist Europe which would threaten the leading role of France.

Alexandre Kojève (1902-1968)

Czy filozof może rządzić ludźmi lub uczestniczyć w ich rządzeniu i czy chce; zwłaszcza, czy może i czy chce tak czynić, udzielając tyranowi konkretnej politycznej rady?

Uwielbiał intelektualne gry. I oto w 1945 roku rozpoczął grę o najwyższą stawkę. Chciał przekonać de Gaulle'a do zbudowania Imperium Łacińskiego. Jaką przyjemność musiało mu sprawiać, że szeptał mu do ucha pomysły Antychrysta spisane przez Włodzimierza Sołowjowa. Swoją doktorat – jeszcze jako Aleksandr Władimirowicz Kożewnikow – poświęcił właśnie Sołowjowi. Testamentem tego rosyjskiego filozofa było opowiadanie napisane w 1900 roku, w którym ukazywał przyszłość Europy jako Unii Europejskiej. Dzięki światłemu władcy, najwybitniejszemu europejskiemu intelektualistcie, Europa przezwyciężyła wszystkie napięcia: religijne, społeczne i gospodarcze. Kłopot polegał na tym, że ów władca był Antychrystem. Czy Kojève mógł nie myśleć o sobie? Jego studenci określali go jako *esprit supérieure* i „największego geniusza”. Przed II wojną światową był najbardziej wpływowym myślicielem w Paryżu, a to znaczyło – na świecie. Jego rad nie posłuchał jednak ani de Gaulle, ani Stalin. Sołowjow zakończył życie „Krótką opowieść o Antychryście”, Kojève rozpoczął od niej swe życie jako urzędnik we francuskim ministerstwie gospodarki, doradca doradców.

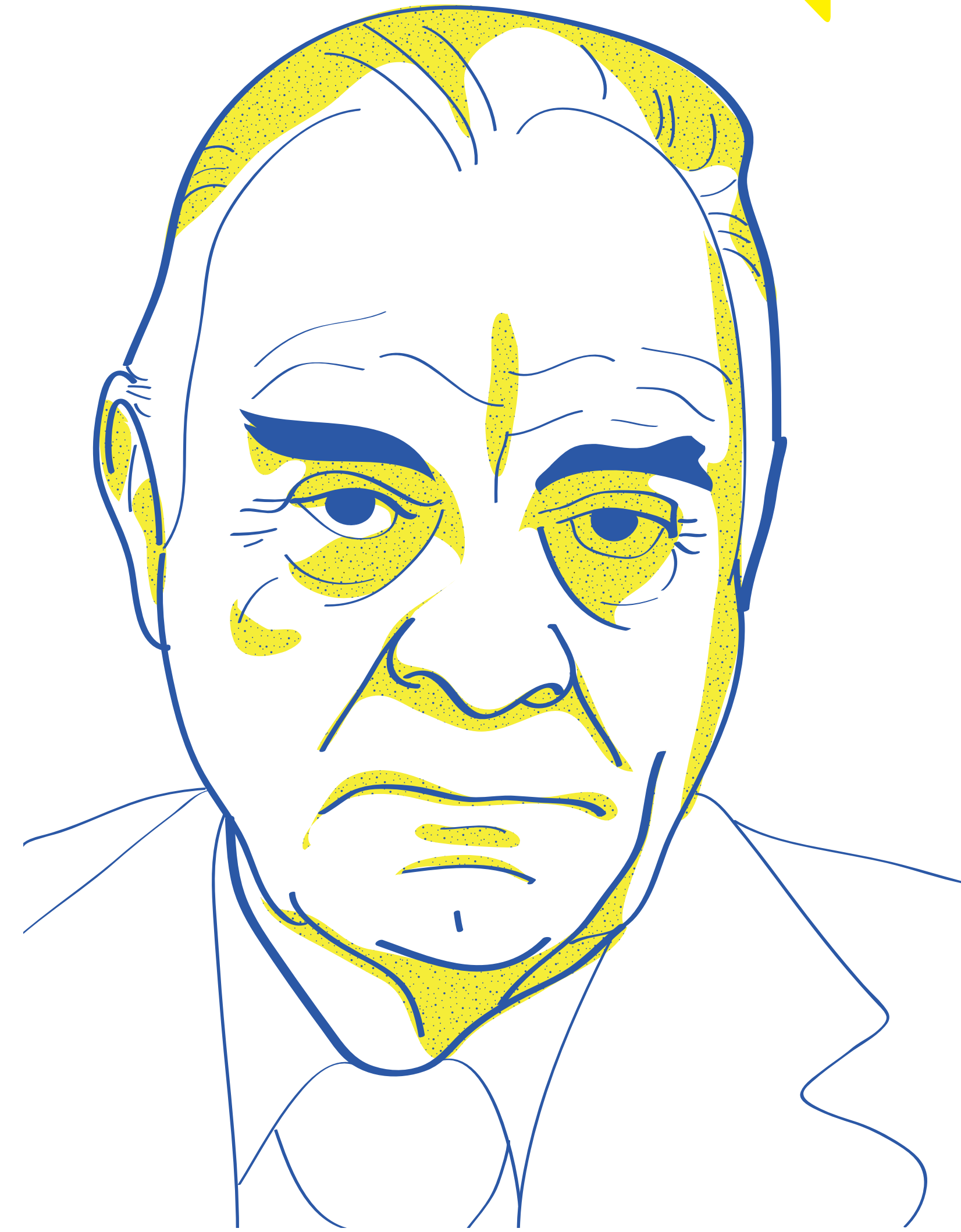
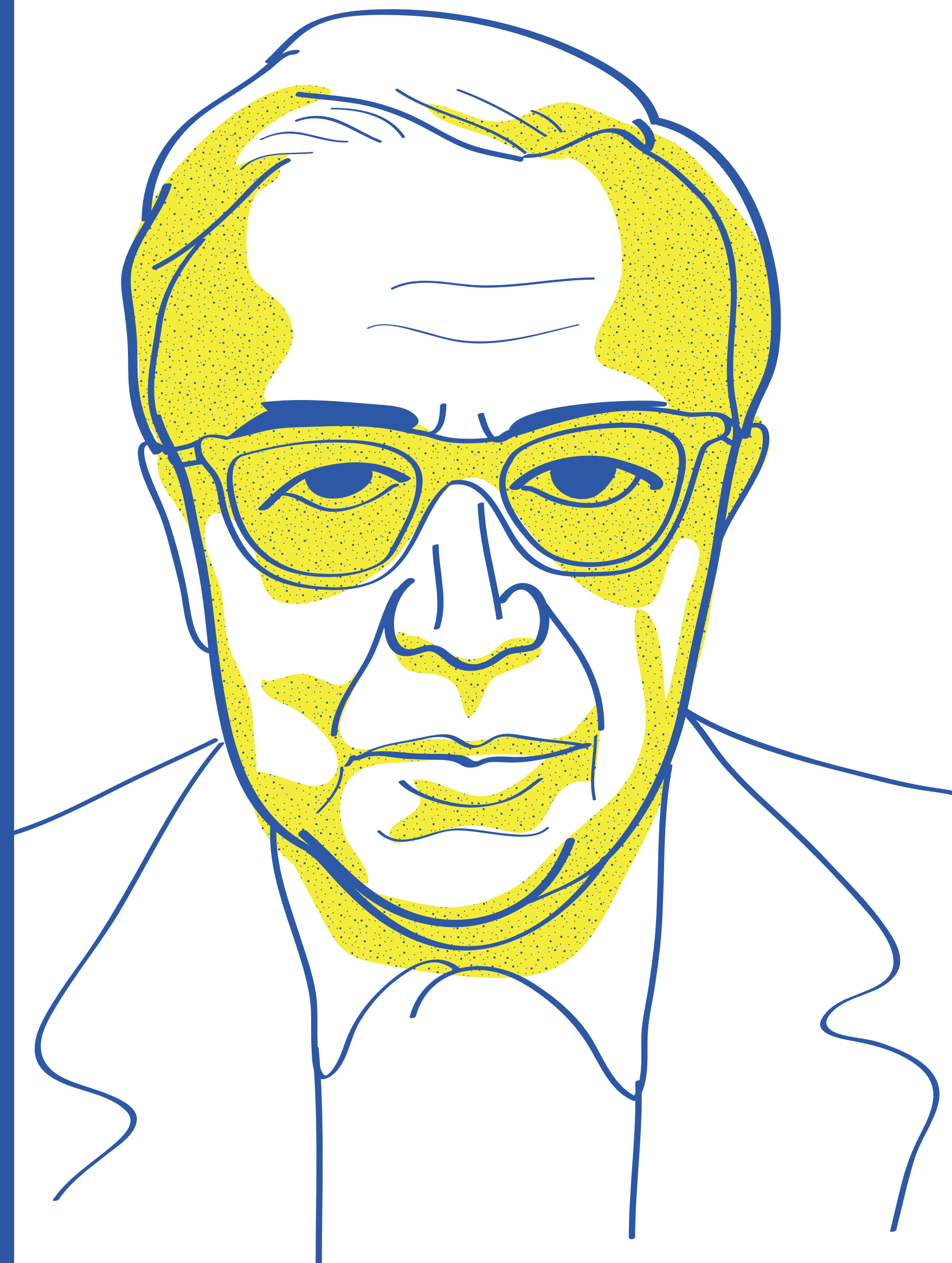
* Mentorem Kojève'a w Paryżu był Alexandre Koyré, przyjaciel → Edyty Stein, a jednym z najważniejszych uczestników jego seminarium – o. Gaston Fessard, który wywarł decydujący wpływ na światopogląd papieża Franciszka.

Can the philosopher govern men or participate in their governance, and does he want to do so; in particular can and does he want to do so by giving the tyrant concrete political advice?

He loved intellectual games. And in 1945, he entered a game for the highest stakes. He wanted to convince de Gaulle to build a Latin Empire. What a pleasure it must have been for him to whisper the Antichrist's ideas in his ear. He devoted his doctoral thesis – written under his original name, Aleksandr Vladimirovič Koževnikov – to Vladimir Solovyov. This Russian philosopher's testament was a short story written in 1900, in which he presented the future of Europe as the European Union. Thanks to an enlightened ruler, the most outstanding European intellectual, Europe overcame all the religious, social, and economic tensions. The problem was that the ruler was the Antichrist. Is it possible that Kojève was not thinking about himself? His students called him *esprit supérieure* and the “greatest genius”. Before World War II, he was the most influential thinker in Paris, which basically meant – in the world. However, neither de Gaulle nor Stalin listened to his advice. Solovyov ended his life with the “Short Tale of the Antichrist”, while Kojève began his life with it – as an official in the French Ministry of Economic Affairs, an adviser of advisers.

* Kojève's mentor in Paris was Alexandre Koyré, a friend to → Edith Stein, and one of the most important participants of his seminar – Father Gaston Fessard, who had a determining influence on Pope Francis' world view.

Alexandre Kojève

Denis de Rougemont

Denis de Rougemont (1906–1985)

Europa = półwysep Azji pomnożony przez intensywność kultury.

Szczylił się, że ma dar telepatii i przewidywania przyszłości. Pewnego wieczoru zaproponował grę. Jedna z osób zapisywała na kartce pytanie, na które – nie znając go – należało odpowiedzieć. Pytanie: „Co by się stało, gdyby diabeł wszedł do tego pokoju?”. Odpowiedź: „Zgasłyby wszystkie światła”. I wszystkie światła zgasły.

Ktoś nieuważny, kto skupiłby się tylko na niezliczonych inicjatywach de Rougemonta – Europejskim Centrum Kultury, Kongresie Wolności Kultury, CERN, Instytucie Studiów Europejskich w Genewie czy Europejskim Stowarzyszeniu Ekologicznym (ECOROPA) – mógłby nie dostrzec, że stał za nimi projekt teologiczny. De Rougemont, który poznał nazizm przed II wojną światową i musiał uciekać przed nim ze swej rodzinnej Szwajcarii do USA, wierzył w istnienie osobowego zła. Ale wiara, że po śmierci Hitlera diabeł zniknął, wydawała mu się śmieszna. „Powiem wam, gdzie najpewniej go znajdziecie: w fotelu, w którym właśnie siedzicie”. Dlatego mieliśmy ruszyć się z fotela i zbudować porządek oparty na fakcie, że Bóg w Jezusie Chrystusie stał się człowiekiem, nadając jednocześnie człowiekowi sens życia i ostateczne powołanie. Ten porządek de Rougemont nazwał Europą.

* De Rougemont razem z → Altiero Spinellim reprezentował radykalną federalistyczną wizję Europy, w której nie będzie już ojczyzn, bo to ona będzie jedyną ojczyzną.

Europe = a peninsula of Asia multiplied by the intensity of culture.

He boasted that he had the gift of telepathy and could predict the future. One evening, he suggested a game. One of the participants noted down questions on a piece of paper. The task was to give an answer without knowing the question. Question: “What would happen if the devil entered this room?”. Answer: “All the lights would go out”. And all the lights did go out.

Someone careless, focusing only on de Rougemont's countless initiatives – the European Cultural Centre, the Congress for Cultural Freedom, CERN, the Institute of European Studies in Geneva, and the European Network for Ecological Reflection and Action (ECOROPA) – could miss the fact that there was a theological project behind them all. De Rougemont, who came across Nazism before World War II and had to escape from his native Switzerland to the USA because of it, believed in the existence of personified evil. But the belief that after Hitler's death the Devil has disappeared seemed ridiculous to him. “I will tell you where he is most likely to be found: in the armchair in which you are sitting”. This is why we were supposed to rise from the armchair and build an order based on the fact that God became a man in Jesus Christ, at the same time lending sense and ultimate vocation to human life. De Rougemont called this order Europe.

* De Rougemont, along with → Altiero Spinelli, represented a radical, federalist vision of Europe, in which there would be no more homelands, as Europe itself would be the only homeland.

Jean Monnet (1888–1979)

Nie łączymy Państw, łączymy ludzi.

Na swoim biurku trzymał zdjęcie Kon-Tiki. „Ci młodzi ludzie – tłumaczył – wybrali kierunek i ruszyli, wiedząc, że już nie będą mogli zawrócić. Jakikolwiek by napotkali trudności, nie mieli innego wyjścia, jak podążać naprzód. My także. Idziemy ku naszemu celowi, ku Stanom Zjednoczonym Europy, drogą bez powrotu”.

Podczas wojny zaproponował Churchillowi zbudowanie unii między Wielką Brytanią a Francją, a po wojnie Schumanowi – zbudowanie Federacji Europejskiej, która przeniesie na europejską skalę proces powstawania francuskiego państwa narodowego. Monnet był genialnym ekonomistą, politykiem i menedżerem, któremu chodziło o „odważne czyny”. Takim czynem była Europejska Wspólnota Węgla i Stali, której w 1952 roku został pierwszym prezydentem. Choć zawsze trzymał się na drugim planie, wiedział, że to on jest kapitanem europejskiej łodzi. W swoim [osobistym] notatniku zapisał: „Ważne jest nie tyle, żeby być optymistycznym czy pesymistycznym, ale zdeterminowanym”.

* **Swoj plan Monnet opracowywał razem Robertem Marjolinem, studentem, przełożonym i najbliższym współpracownikiem** → Alexandre’a Kojève

We are not forming coalitions of states, we are uniting men.

He kept a photo of the Kon-Tiki raft on his desk. “These young people,” he explained, “chose their course and set sail knowing that they could not turn around. However great their difficulties, they only had one recourse: to move forward. And so did we. We are heading towards our goal, towards the United States of Europe, a road of no return”. During the war, he proposed to Churchill that a union should be built between Great Britain and France, and after the war, he suggested Schuman the foundation of the European Federation, which would transfer the process of the formation of the French nation state to the European scale. Monnet was a brilliant economist, politician, and manager, who was all about “brave deeds”. One of such deeds was the European Coal and Steel Community, of which he became the first president in 1952. Although he always kept in the background, he knew that he was the captain of the European boat. In his [personal] journal, he wrote: “What is important is neither to be optimistic, nor pessimistic, but to be determined”.

* **Monnet developed his plan together with Robert Marjolin, a student, superior, and the closest associate of** → Alexandre Kojève.

Jean Monnet

Altiero Spinelli

Altiero Spinelli (1907–1986)

Będzie to moment nowych działań, a także moment nowych ludzi – RUCH NA RZECZ WOLNEJ I ZJEDNOCZONEJ EUROPY. [...] Dzięki dyktaturze partii rewolucyjnej tworzy się nowe państwo, a wraz z nim nowa prawdziwa demokracja. Nie należy obawiać się, że taki reżim rewolucyjny rozwinie się w odnowiony despotyzm. Może tak się zdarzyć, gdyby budowano społeczeństwo poddańcze.

„Wielką zasługą Monneta jest to, że zbudował Europę, ale jego wielką odpowiedzialnością – to, że zbudował ją źle”. Spinelli zarzucał Monnetowi, że próbował stworzyć Europę oddolnie, przez negocjacje i biurokratyczne gry. Początek Europy miał być zupełnie inny.

Kiedy Spinelli sprzeciwił się Mussoliniemu, został aresztowany jako członek Komunistycznej Partii Włoch. A kiedy sprzeciwił się Stalinowi, został z partii usunięty. Samotny, więziony na wyspie Ventotene, chciał swą myślą i wiarą zwalić faszyzm i podźwignąć cywilizację zachodnią. W 1943 roku, po dekadzie spędzonej w więzieniach, założył Europejski Ruch Federalistyczny, a swoje zawodowe życie zwieńczył traktatem z 1984 roku, ustanawiającym Unię Europejską.

Europa miała być federalnym państwem opartym na jednej konstytucji, przepełnionym duchem socjalizmu i świeckości, ze wspólną walutą, edukacją, sądownictwem, armią. W Manifestie z Ventotene, który napisał w 1941 roku, Spinelli głosił, że „droga przed nami nie jest ani łatwa, ani oczywista. Ale trzeba ją przebyć i tak się stanie!” Droga, którą przed nami rysował Spinelli, stała się po latach naszą drogą.

* **Altiero Spinelli, przeciwnik Kościół, „naturalnego sojusznika wszelkich reżimów reakcyjnych”, był doradcą premiera Włoch Alcide de Gasperiego, oskarżanego o budowanie „watykańskiej Europy”, który dziś jest razem z** → Robertem Schumanem kandydatem na ołtarze.

Since it will be the moment for new action, it will also be the moment for new men: the MOVEMENT FOR A FREE AND UNITED EUROPE. [...] By this dictatorship of the revolutionary party a new State will be formed, and around this State new, genuine democracy will grow. There are no grounds for fearing that such a revolutionary regime will develop into renewed despotism. This arises only when the tendency has been to shape a servile society.

“Monnet has the great merit of having built Europe and the great responsibility to have built it badly.” Spinelli accused Monnet of trying to create Europe at the grass roots, through negotiations and bureaucratic games. The beginning of Europe was to be completely different.

When Spinelli opposed Mussolini, he was arrested as a member of the Italian Communist Party. And when he opposed Stalin, he was expelled from the Party. Lonely, interned on the island of Ventotene, he wanted to fight fascism and rebuild the Western civilisation using his thought and faith. In 1943, after a decade of imprisonment, he founded the European Federalist Movement, crowned with the 1984 treaty establishing the European Union.

Europe was to be a federal state based on one constitution, filled with the spirit of socialism and secularism, with a common currency, education, judiciary, and army. In the Ventotene Manifesto, which he wrote in 1941, he stated that “the road to pursue is neither easy nor certain, but it must be followed and it will be done!” The road which Spinelli envisioned for us became our road years later.

* **Altiero Spinelli, an opponent of the Church, “the natural ally of all reactionary regimes”, was an adviser to the Prime Minister of Italy, Alcide De Gasperi, who was accused of building a “Vatican Europe” and who is today, alongside** → Robert Schuman, on the path to beatification.

Simone Veil (1927–2017)

Pochodząc ze wszystkich kontynentów, wierzący i niewierzący, wszyscy należymy do tej samej planety, do społeczności ludzi. Musimy być czujni i bronić jej nie tylko przed siłami natury, które jej zagrażają, ale jeszcze bardziej przeciwko naszemu szaleństwu.

Stenia, sadystyczna strażniczka z Auschwitz-Birkenau, wyłowiła ją spośród tłumu więźniarek: „Jesteś zbyt piękna, by tu umrzeć”. Po trzydziestu pięciu latach Veil – „wytatuowana zwierzę”, jak widzieli ją Niemcy – została pierwszą przewodniczącą Parlamentu Europejskiego, którego członków wybrano w wolnych wyborach. Musiała upłynąć cała epoka, bo po wojnie świadkowie powracający z obozów spotykali się z pogardą: „Nikt nie rozumiał, przez co przeszliśmy. [...] Ludzie nie chcieli wiedzieć, a Żydzi nikogo nie interesowali”.

XX wiek nie obudził w niej wiary w Boga – bo Bóg, jak uważała, nie widział, co się działo w obozach – ale dał jej nową wiarę. Walczyła o poprawę losu więźniów, o miejsce kobiet w życiu publicznym, o pamięć o Holocauście. Była autorką ustawy umożliwiającej aborcję na życzenie, a pod koniec życia zaangażowała się w obronę małżeństwa jako związku kobiety i mężczyzny. Została wybrana do grona „nieśmiertelnych” członków Akademii Francuskiej. Na oferowanej jej szpadzie poleciła wygrawerować swój numer z Auschwitz: 78651.

* Kiedy młodziutka Simone Veil znalazła się w Auschwitz, → Edith Stein już nie żyła. Dzieliło je 34581 istnień.

From every continent, believers and non-believers, we belong to the same planet, the same community of men. We must be vigilant and defend our planet not only against the forces of nature that threaten it, but also and still more against the follies of mankind.

Stenia, a sadistic guard from Auschwitz-Birkenau, drew her aside from a crowd of prisoners: “You’re too pretty to die here”. After thirty-five years, Veil – a “tattooed animal”, as the Germans saw her – became the first female President of the European Parliament, whose members were elected in a free election. An entire era had to go by, as after the war, witnesses returning from concentration camps met with contempt: “No one understood what we had been through. [...] People did not want to know and Jews did not interest anyone”.

The 20th century did not awaken faith in God in her – because God, she believed, did not see what happened in the camps – but it gave her a new faith. She fought to improve the fate of prisoners, fought for a place for women in public life, for the memory of the Holocaust. She pushed forward the law legalising abortion and towards the end of her life, she became involved in defending marriage as a relationship between a woman and a man. She was selected as one of the “immortal” members of the Académie française. She had her Auschwitz number (78651) engraved on the sword given to her as to every other immortal.

* When young Simone Veil came to Auschwitz, → Edith Stein had already died. They were separated from each other by 34,581 other human lives.

Simone Veil

Edith Stein

Edith Stein (1891–1942)

Proszę mi pozwolić oddać się Sercu Bożemu w prześlągalnej ofierze na intencję prawdziwego pokoju, by Bóg złamał panowanie szatana bez nowej wojny światowej i by zapanował nowy porządek.

Kiedy inni nieustannie zwiększali swój wpływ, ona wchodziła w siebie, zanikała, stawała się coraz bardziej ulotna. Kiedyś walcząca feministka, ateistka, polityczka, naukowczyni, intelektualistka publiczna; poprawiała, strofowała i krytykowała najwybitniejszych filozofów naszych czasów: Husserla, Ingardena i Heideggera. Potem, poszukując prawdy, schodziła głębiej i głębiej do swojego wnętrza, które stało się jej twierdzą.

„Bardzo potrzebne są wełniane pończochy i dwa koce. Róża nie ma szczoteczki do zębów ani krzyżka, ani różańca. Ja prosiłabym o następną część brewiarza (dotąd mogłam się wspaniale modlić)”. W Auschwitz na brązowych karmelitańskich habitach ona i jej siostra nosiły gwiazdę Dawida. Znak, że nawet po chrzcie dla Niemców pozostały tylko Żydówkami skazanymi na zagładę. „Chodź, pójdziemy umrzeć za nasz lud” – powiedziała do Róży.

Dla Stein siła kobiety polegała na otwartym sercu, które wspiera i chroni każde życie. Tamta Europa niszczyła życie, zniszczyła też życie Stein, ale ona potraktowała ją jako bramę do zmartwychwstania.

* Roman Ingarden, dla którego Stein chciała poznać „wnętrze serca narodu polskiego”, przedstawił jej sylwetkę kardynałowi → Karolowi Wojtyłce, a on po latach, już jako Jan Paweł II, ogłosił ją Patronką Europy.

Please allow me to offer myself to the heart of Jesus as a sacrifice of propitiation for true peace, that the dominion of the Antichrist may collapse, if possible, without a new world war, and that a new order may be established.

When others kept increasing their influence, she dived into her inner self, fading, becoming more and more ephemeral. Previously a militant feminist, atheist, politician, scientist, public intellectual; she corrected, chastened, and criticised the most outstanding philosophers of our time: Husserl, Ingarden, and Heidegger. Later, searching for truth, she descended deeper and deeper into her inner self, which became her fortress.

“What is most necessary: woollen stockings, two blankets. Rosa also has no toothbrush, no Cross and no rosary. I would like the next volume of the breviary (so far I have been able to pray gloriously)”. In Auschwitz, she and her sister wore the Star of David on their brown Carmelite habits. A sign of the fact that even after baptism, to the Germans, they were still just Jews doomed to extermination. “Come, let us go for our people,” she said to Rosa.

To Stein, a woman’s strength meant an open heart which supports and protects every life. That Europe destroyed lives, it destroyed Stein’s life, but she decided to treat it as a gateway to resurrection.

* Roman Ingarden, for whom Stein wanted to get to know the “inside of the heart of the Polish nation”, presented her story to cardinal → Karol Wojtyła and years later, as Pope John Paul II, he proclaimed her the Patron Saint of Europe.

Józef Hieronim Retinger (1888–1960)

Chciałbym, żeby Polska znów była wolna, abym nie musiał być przeklętym patriotą. [...] Chciałem żyć życiem, które nie byłoby skrzepowane granicami i paszportami, [...] służyć memu krajowi przez zwrócenie Polski życiu międzynarodowemu.

Retinger, polski pisarz i polityk działający na emigracji, w ciemności II wojny światowej dostrzegł, że największe zagrożenie dla Europy to podział na dwa zwalczające się bloki, które nie wezmą pod uwagę mniejszych państw. Choć zarzucano mu pragmatyzm, w istocie głosił mesjanistyczny ideał polskich romantyków: **federalność Europy, która zrealizuje się przez stopniowe tworzenie konfederacji państw**. W czasie wojny nie mógł zrealizować swojego pomysłu – federacji państw wschodnioeuropejskich, więc po wojnie zaangażował się w zjednoczenie narodów Europy Zachodniej. Przełomem był zainicjowany przez niego Kongres Europejski w Hadze w 1948 roku, który po raz pierwszy uczynił zjednoczenie Europy kwestią publiczną i polityczną. Conrad widział w nim „geniusza dyplomacji”, generał Sikorski – „kuzynka diabła”, inni – masona, założyciela rządu światowego w postaci Grupy Bilderberg, a wreszcie – agenta: Watykanu, Izraela, Meksyku, USA, Wielkiej Brytanii, ZSRR i Niemiec.

On sam zaś tłumaczył, że jest tylko agentem Polski i Europy.

* Do Hagi Retinger zaprosił → Denisa de Rougemonta, który został autorem deklaracji końcowej Kongresu Europejskiego.

I would like Poland to be free again, so that I do not have to be a damned patriot. [...] I wanted to live a life unhindered by borders and passports, [...] to serve my country by returning Poland to international life.

In the darkness of World War II, Retinger, émigré Polish writer and politician, noticed that the greatest threat to Europe was a division into two opposing blocs which would not take smaller countries into consideration. Although he was accused of pragmatism, in fact, he propagated the messianic ideal of Polish Romantics: Europe's federalism, which would be introduced by gradually creating a confederation of states. During the war, he was unable to implement his idea for a federation of Eastern European countries, so after the war, he set to work on uniting the countries of Western Europe. The Congress of Europe held in The Hague in 1948, initiated by him, was a turning point, as for the first time, it made the unification of Europe a public and political issue. Conrad saw him as a "genius of diplomacy", General Sikorski – "the devil's cousin", others – a Mason, founder of a world government in the form of the Bilderberg Group, and finally – an agent: of the Vatican, Israel, Mexico, the USA, the UK, the USSR, and Germany. But he explained that he was just an agent of Poland and Europe.

* Retinger invited → Denis de Rougemont to The Hague. De Rougemont became the author of the final declaration of the Congress of Europe.

Józef Hieronim Retinger

Karol Wojtyła

Karol Wojtyła (1920-2005)

Polska „nie musiała wracać do Europy”. Polska już była w Europie, skoro aktywnie uczestniczyła w jej tworzeniu.

Młody robotnik krakowskich kamieniołomów potrafił irytować swoją pobożnością. Zaangażowani w konspirację koledzy pytali go wyzywająco: dlaczego Bóg nie interweniuje, gdy giną miliony? dlaczego Pius XII nie rzuca klątwy na Hitlera? dlaczego sam Karol zawsze jest tak wyrozumiały dla wrogów, którzy niszczą jego ojczyznę? Ale on szedł swoją drogą. Zamiast krytykować papieża, sam został papieżem. Zamiast nienawidzić nieprzyjaciół, postanowił ich miłować. Orędzie biskupów polskich do biskupów niemieckich „Przebaczymy i prosimy o przebaczenie” było tylko potwierdzeniem tego, co zrozumiał młody Wojtyła.

W latach 60. wbrew wściekłości władz komunistycznych zaangażował się w pojednanie z Niemcami, a w latach 70. mógł rozpocząć starania o pojednanie Wschodu i Zachodu. On te „dwa płuca” łączył w sobie, on nimi oddychał. Już podczas pierwszej pielgrzymki do Polski, w której wolne wybory były nie do pomyślenia, mówił o pierwszych bezpośrednich wyborach do Parlamentu Europejskiego. Wszyscy słuchali jego słów o Duchu, który miał zstąpić na „tę ziemię”, ale dla niego „ta ziemia” nie ograniczała się do Polski, lecz obejmowała Europę i świat.

* Jan Paweł II wśród ojców-założycieli Unii Europejskiej wymieniał → Józefa Retingera jako „Brytyjczyka o polskim pochodzeniu”. Ten jeden raz papież okazał się omylny, bo Retinger był Polakiem, który nigdy nie zrzekł się swojego obywatelstwa i nigdy nie przyjął obywatelstwa brytyjskiego.

Poland “did not have to return to Europe”. Poland already was in Europe, as it had taken active part in its foundation.

A young man working in a quarry in Kraków, Wojtyła could be irritating with his piety. His friends active in the underground movement would ask him defiantly: why does God not intervene when millions of people are dying? why will Pope Pius XII not excommunicate Hitler? why is Karol himself always so understanding towards the enemies destroying his homeland? But he continued down his own path. Instead of criticising the pope, he became one. Instead of hating his enemies, he decided to show them love. The Letter of Reconciliation of the Polish Bishops to the German Bishops declaring: “We forgive and ask for forgiveness” was just a confirmation of what young Wojtyła had understood. In the 1960s, in defiance of the fury of the communist authorities, he became involved in the reconciliation with Germany, and in the 1970s, he was able to initiate efforts to reconcile the East and the West. He combined these “two lungs” within himself, he used them to breathe. Already during his first pilgrimage to Poland, where free elections were unthinkable at the time, he talked about the first direct elections to the European Parliament. Everyone listened to his words about the Spirit that was to descend to “this land”, but to him, “this land” was not limited to Poland – it included Europe and the whole world.

* Pope John Paul II mentioned → Józef Retinger among the founding fathers of the European Union as a “British man of Polish descent”. This one time, the Pope turned out to have been wrong, as Retinger was actually a Pole – he never renounced his citizenship and never became a British citizen.